

Toespraak van Tom Callebaut op de opening van het YOT-project, vrijdag 27 april 2002.

...OVER DE RUIMTELIJKE INGREPEN

dr Tom Callebaut & Stefaan Onraet, interieurarchitecten

Toen Stefaan en ik in het begin van het proces gevraagd werden om ruimte (lett. en fig.) te maken voor het nieuwe Yot -project, was het grote voorbeeld van het team 'het Kristuspaviljoen van Hannover'. In deze nieuwe, spirituele ruimte waren verschillende cellen ontworpen voor uiteenlopende doelgroepen. Wanneer we de bedoeling van het Yot -project bestudeerden, merkten we al snel dat dit concept hier niet helemaal kon gevolgd worden. Integendeel, we moesten een ruimte kunnen ontwerpen die zo *universeel* is, dat alle vier doelgroepen zich aangesproken voelen. Deze kernplek, later het *symboolvlak* genoemd, moest door zijn zuiverheid en abstractie verwijzen naar het spirituele van het leven. En rond deze kernplek konden zich dan allerlei ruimtes met een specifiekere functie ontwikkelen.

Het symboolvlak, in het schip van de kerk, is een nieuwe stedelijke ruimte, een abstractie van het hier vlakbij gelegen park. Het vlak wordt omringd door een *hellend zitvlak*, dat als een soort krans enerzijds de kracht van het symboolvlak ondersteunt en anderzijds een binding maakt tussen de nieuwe ingreep en het oude (volledig beschermde) gebouw. Dit hellend vlak eindigt als een *tafel* rond het kernvlak en draagt daar allerlei *communicatiefuncties*. In de holtes kunnen boeken, folders, lichtkranten, projecties, video en dergelijke verwerkt worden. Op de *lichtvlakken* kunnen waardevolle voorwerpen getoond worden. De *lichtbakken* op de lichtvlakken dienen eveneens als een subtiele scheiding tussen de ingang van de kerk en het symboolvlak.

Het hellend vlak zelf is bekleed met een uitnodigend rode kunststofmat in plaats van tapijt (ook dit weer om het abstracter te maken) en is enerzijds hard genoeg om over te lopen en anderzijds zacht genoeg om op te zitten. Door de grote pilaren van de kerk hierin te *integreren* hoopten we de pracht van het gebouw beter tot zijn recht te laten komen.

Het symboolvlak is een *kans* die we als ontwerpers aan zijn gebruikers aanbieden. Het is een plek waar men verhalen kan lezen, vertellen, nadenken, tot stilte komen, vieren, optreden, zingen,... en dit allemaal spontaan of georganiseerd.

Het symboolvlak wordt ook omgeven door een *horizontaal plateau in berkmultiplex*. Dit plateau zorgt ervoor dat het symboolvlak ook beleefd kan worden door ouderen of mensen met een fysieke handicap. Tevens is het een uitnodigende overgang naar de liturgische ruimte die zich nu in het koor bevindt. Het symboolvlak moet de ruimte worden waar nieuwe liturgische momenten kunnen plaatsvinden.

Naast het symboolvlak staan tweehonderd *ronde krukjes* in dezelfde berkmultiplex. Deze krukjes dienen om een natuurlijke instroom van mensen mogelijk te maken. Wie binnenkomt, neemt een krukje, zoekt een plek en doet mee. Zo vermijden we de veel te strakke 'autobus -opstellingen', lege betekenisloze stoelen op het symboolvlak en te gedwongen bijeenkomsten.

Voor de eerder *klassieke of wekelijkse* vieringen hebben we een betere plek gezocht dan in het te grote middenschip. Deze immense ruimte werd voor kleinere groepen kerkgangers bevreemdend. Het *samen vieren* verloor hierdoor veel betekenis. Daarom worden deze bijeenkomsten nu in het koor van de kerk gehouden, met zicht op het symboolvlak. Hier is plaats voor een honderdtal mensen om samen de eucharistie te vieren. Om dit mogelijk te kunnen maken werd *het orgel* dat indertijd daar beland was (en oorspronkelijk als schijvenorgel op het doksaal stond) naar de rechterzijbeuk geplaatst.

Het grote kader, dat tussen het koor en het schip hangt, dient én als link (een venster naar de wereld) én als buffer (als er meer intimiteit gewenst wordt) tussen de liturgische ruimte en 'het binnenplein'. Tevens kan een *projectievlak* in het kader naar beneden gerold worden zodat foto's, beelden, teksten, video's en dergelijke kunnen geprojecteerd worden.

Momenteel experimenteren we nog samen met de parochianen over de ideale zitmogelijkheid. We denken aan banken met korte leuning die lichtgebogen naar het altaar gericht staan. Deze banken geven meer eenheid bij het vieren dan lossen stoelen met hoge leuning. Aan beide zijden van het koor zijn de klassieke bidkapellen onder gebracht waar de nog veel bezochte, traditionele beelden hun plek krijgen.

Aan de linkerzijde van de kerk zijn drie oude bergruimtes omgebouwd tot *hedendaagse bidruimte, weekkapel en zijtoegang*.

Het opknappen van deze ruimtes zorgt er tevens voor dat er een 'sluipweg' ontstaat voor de laatkomers van de liturgische vieringen in het koor.

De *hedendaagse bidruimte* was en is (want we zijn er nog niet helemaal uit) een moeilijke opgave omdat bidden voor de moderne mens heel uiteenlopend is. Toch moeten we een ruimte kunnen ontwikkelen die voor de meeste mensen inspireert en aanzet tot bidden. Samen met verschillende kunstenaars en architecten hebben we enkele mogelijkheden onderzocht om uiteindelijk te besluiten dat we in deze ruimte zullen experimenteren. We werken verschillende ideeën uit, testen ze uit op ware grootte en ontdekken zo gaandeweg wat goed is.

Naast de hedendaagse bidkapel is *de weekkapel*. Hier is de plek voor de dagelijkse eucharistievieringen en eigenlijk een plek voor allerlei spirituele bijeenkomsten van een vijftiental mensen. In deze ruimte zijn rondom rond banken geplaatst die als een soort kring mensen een zitplek bieden. Naast de weekkapel bevindt zich een *nieuwe inkom*. Deze nieuwe inkom geeft de mogelijkheid om de kerk als een passage te zien en niet noodzakelijk als een eindpunt. Dit geeft een gastrijker gevoel, werkt drempelverlagend en legt de link met het mooie Astridpark. De groendienst van Brugge heeft het park naar aanleiding van Brugge 2002 opnieuw aangelegd en extra paden naar de zijtoegangen van de kerk gebracht. De bedoeling is dat er ook spirituele momenten hun plek in het park kunnen vinden.

Om de overgang van het park naar 'het spirituele binnenplein' te maken heeft Brody Neuenschwander een *installatie met veren* ontworpen.

In het kader van de grotere openheid zal de kerk in de nabije toekomst een *glazen inkompartij* krijgen. Zo zullen projecties, teksten, kunstwerken... dag en nacht te zien zijn. Hopelijk kan het gebouw zelf in de toekomst ook dag en nacht openblijven.

Naast het plaatsen van glazen inkomdeuren heeft de Yot -groep nog geld en tijd (om te experimenteren) nodig voor *nieuwe verlichting in het schip, de liturgische ruimte, de bid –en weekkapel, banken voor de liturgische ruimte, uitwerking van het kinderspel, nieuw altaar, samenwerking met vele kunstenaars, evenementen, ...*

Als ruimtelijke ontwerpers hebben we een plek ontworpen die abstract en vrij genoeg is om veel wegen te kunnen inslaan. Het is een plek die kracht uitstraalt, maar enkel maar tot leven kan komen als er in geleefd wordt, als mensen aanwezig zijn, experimenteren, mislukken en slagen.

We hopen dat het een open huis wordt waar veel kan gebeuren.